

Kwartalnik Łódzki

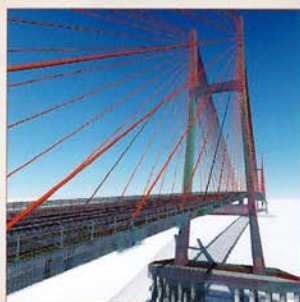
BIULETYN ŁÓDZKIEJ OKRĘGOWEJ IZBY INŻYNIERÓW BUDOWNICTWA

ISSN 1732-1328

nr II/2015 (47)

W numerze:

Building
Information
Modeling

oraz:

- Odnawialne źródła energii
- Jak zwodnicze bywa pierwsze wrażenie
- Zmiany w Prawie budowlanym

„Kusy kąt”

czyli diabelski zakątek w dzisiejszej Łodzi

Jakiś czas temu, w „Dzienniku Łódzkim” wydrukowano zdjęcie zatytułowane: *Łódź, rok 1956. Jedna z uliczek na Dołach. Taka Łódź powolutku odchodzi w zapomnienie. Czy aby na pewno?*

Zdjęcie przedstawia fragment ulicy Spornej, która – jak wiele łódzkich ulic – niestety, nie odeszła w zapomnienie. A jeśli odchodzi, to bardzo powoli i niepięknie, co w Łodzi nie jest ewenementem. Dziś wygląda gorzej niż prawie sześćdziesiąt lat temu, kiedy wykonano zdjęcie. A może po prostu czas tu się zatrzymał? Bo co tak naprawdę zmieniło się na ul. Spornej przez pięćdziesiąt dziewięć lat? Porównując zdjęcie z 1956 roku, z dzisiejszym stanem ulicy, można powiedzieć, że nastąpiła tu daleko idąca destrukcja. Zniknęło kilka domów, niektóre popadły w ruinę. Drewniane słupy sieci elektrycznej zamieniono na równie niepiękne żelbetowe. Jeszcze w latach 60. XX w. wzdłuż „krawężników” płynęły rynsztokami cuchnące ścieki. Dziś już nie śmierdzi – w ulicy poprowadzono kanalizację. Co nie zmienia faktu, że przy niektórych drewniakach – zabytkowych, a jakże – do dziś stoją sławojki. Budynki były zamieszkałe, obecnie po niektórych pozostały otoczone śmieciowiskami ruiny, pogłębiając uciążliwą brzydotę tego miejsca.

Do niedawna ulica ta była prawie zupełnie zapomniana i mało uczęszczana, ale od czasu zmiany organizacji ruchu na alei Palki kierowcy używają jej coraz częściej jako skrótu pomiędzy ulicami Wojska Polskiego i Źródłową. Przemieszczają się również tędy mieszkańcy okolicznych bloków i pacjenci przychodni lekarskiej.

Jest to jednak obarczone wysokim ryzykiem uszkodzenia zawieszenia lub kół samochodu, ponieważ ulica jest wyłożona nierówno i niechlujnie żelbetowymi płytami drogowymi. W efekcie skutecznie spowalnia to ruch samocho-

dowy i z tego powodu może być zaczątkiem do utworzenia na niej kolejnego – tak ostatnio modnego i niewątpliwie pożądanego w mieście – woonerfu. Wystarczy tylko środkiem posadzić pas drzew. Drewniane XIX-wieczne budynki i ruiny z „secesyjnymi akcentami” na elewacjach tworzą, szczególnie wieczorem, niesamowity klimat żywego skansenu – jak z horroru.

Około połowy XIX wieku tereny przy obecnej ulicy Spornej zostały rozparcelowane przez ich ówczesnych właścicieli na nieduże działki w celach spekulacyjnych. Inwestycje na tym terenie zaczęły się ok. 1870 roku. Ulica początkowo miała być zabudowana trzema pasmami domów. Skończyło się jednak na dwóch. I tak pozostało do dziś.

Ulica została wytyczona w latach 70. XIX wieku, na terenie dawnej osady smolarskiej Kusy Kąt, położonej w pobliżu drogi do Brzezin (dziś ul. Wojska Polskiego). W 1910 r. część ulicy nosiła

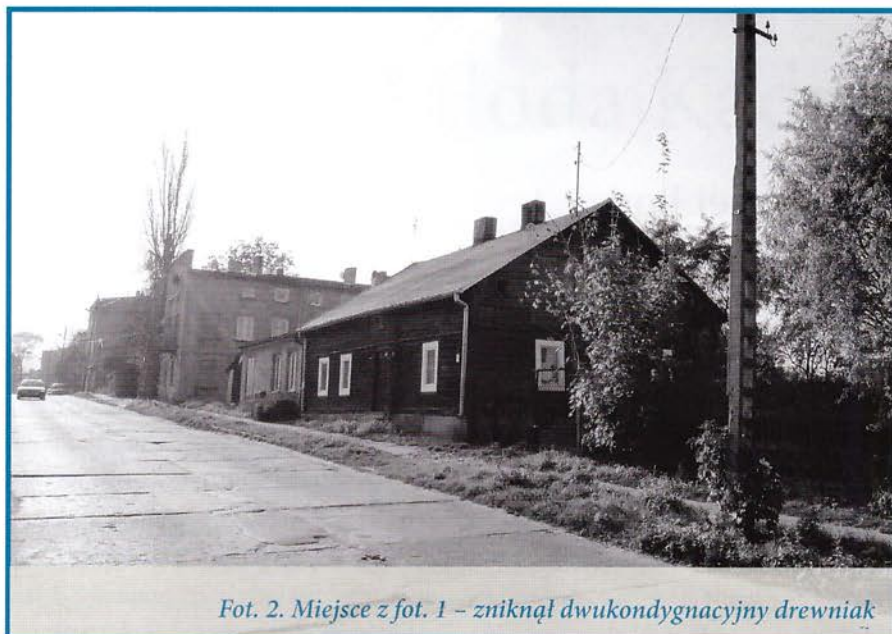
jeszcze starą nazwę osady, a jej początek nazywano Sporną. Ulica Kusy Kąt zniknęła z planów Łodzi w latach 60. XX wieku pod zabudowaniami Wojskowej Akademii Medycznej. Nazwa „Sporna” ma swoje uzasadnienie, ponieważ teren, na którym ulica powstała, był przedmiotem sporu, który przez wiele lat istniał pomiędzy sukcesorami pierwszych właścicieli.

Wzdłuż ul. Spornej znajduje się kilka zabytkowych budynków mieszkalnych, które zostały zbudowane przez Niemców na przełomie XIX i XX wieku. Ulica aż do wybuchu II wojny światowej stanowiła żyjącą własnym życiem enklawę niemiecką.

Zabytki to pięć drewnianych domów, które do dziś są zamieszkałe. Parterowy dom na posesji nr 28 wybudowany został w 1911 roku przez pastora ewangelickiego Wilhelma Deringa. Przylegająca do niego piętrowa kamienica z cegły została postawio-

Fot. 1. Łódź, rok 1956. Jedna z uliczek na dołach. Taka Łódź powolutku odchodzi w zapomnienie... („Dziennik Łódzki” z 17 X 2014 r., s. 16)

Fot. 2. Miejsce z fot. 1 – zniknął dwukondygnacyjny drewniak

na w 1914 roku przez Niemca Juliusza Tascha. Chociaż ulica Sporna znajduje się niemal w centrum miasta, to jednak można odnieść wrażenie, że przeniesieni w czasie znajdujemy się w przedwojennej, biednej Łodzi. A przecież w odległości kilkuset metrów znajdują się wykorzystujące nowoczesne technologie budynki centrum informatycznego Infosys i „Paragrafu” Uniwersytetu Łódzkiego.

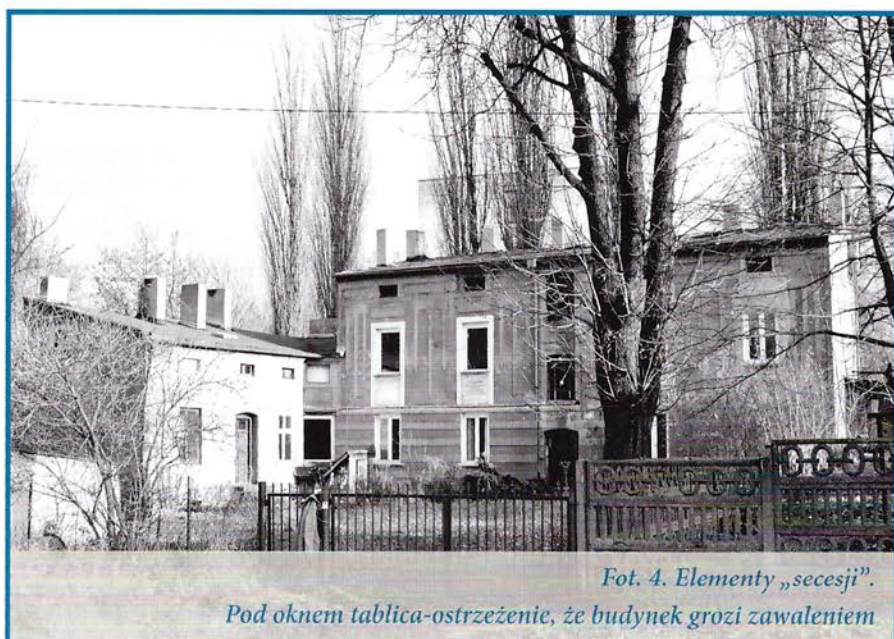
1362	Sporna	10	Dom mieszkalny
1363	Sporna	16	Dom mieszkalny
1364	Sporna	25	Dom mieszkalny
1365	Sporna	28	Dom mieszkalny
1366	Sporna	31	Dom mieszkalny

*Fragment wykazu obiektów
wpisanych do ewidencji zabytków*

Do tego miejsca pasuje określenie używane przez Jane Jacobs: „dzielnica przewlekłej biedy”, odnoszące się do dzielnic, które *nie wykazują żadnych oznak społecznej i ekonomicznej poprawy w miarę upływu czasu lub które po zrobieniu niewielkich postępów się cofają*¹. Doskonale pasuje też inne: *Trudniej natomiast zdać sobie sprawę z zakorzenionego w przeszłości faktu, że brak żywotnego, miejskiego szlif u był zazwyczaj pierwotną cechą dzielnic biedy*².

Jadąc tą ulicą (bo iść trochę straszno), trudno uwierzyć, że jesteśmy w mieście chcącym uchronić za metropolię XXI wieku. Wydaje się, że ten bardzo atrakcyjnie położony teren powinien być inaczej, a na pewno lepiej zagospodarowany.

Mariusz Gaworczyk

Fot. 4. Elementy „secesji”.
Pod oknem tablica-ostrzeżenie, że budynek grozi zawaleniem

Fot. 6. Wprowadzenie w nastrój – wjazd w Sporną od strony ul. Źródłowej

¹ Jane Jacobs, *Śmierć i życie wielkich miast Ameryki*, Fundacja Centrum Architektury, Warszawa 2014.

² Tamże.